

„Közel, s Távol”

II.

*Az Eötvös Collegium Orientalisztika Műhely
éves konferenciájának előadásaiból*

2012

„Közel, s Távol” II.

*Az Eötvös Collegium Orientalisztika Műhely
éves konferenciájának előadásaiból*

2012

The logo features a grey speech bubble containing the word 'ÚJ' in white, followed by 'SZÉCHENYI TERV' in a bold, grey, sans-serif font.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projektek az Európai Unió
támogatásával valósulnak meg.

TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0030 „Önálló lépések a tudomány területén”

Eötvös Collegium

Budapest, 2012

Felélős kiadó: Dr. Horváth László, az ELTE Eötvös Collegium igazgatója

Szerkesztő: Takó Ferenc

Korrektúra: Doma Petra, Jámbor Aliz Laura, Kövi Franciska,

Sándor Angelika, Takó Ferenc

Copyright © Eötvös Collegium 2012

Minden jog fenntartva!

Nyomdai kivitel: Komáromi Nyomda és Kiadó Kft.

Felélős vezető: Kovács Jánosné ügyvezető igazgató

ISBN: 978-963-89596-1-4

Lázár Marianna

Az ókori kínai és japán bronztükrökön megjelenő Négy Égtájőr kultusza

Az ókor hajnalán számos ázsiai kultúra készített bronztükröket ugyanúgy, mint Európában az etruszkok vagy a kelták, ám az ázsiai változatok jelentőségét a díszített hátlap mutatja meg. Míg Belső-Ázsiában főleg sámánista szertartásokhoz, rituálékhoz, révületbe eséshez használták, az ókori Kínában a hasonló kezdetek után a bronztükör a mindennapok nélkülözhetetlen használati cikkének számított mindaddig, amíg üvegből készült társai meg nem jelentek. A régészeti feltárások során napvilágra került nagyszámú lelet azt mutatja, hogy nemcsak a szépítkezésnek, de a sámánrituáléknak és a temetési szertartásoknak is fontos kelléke volt. A belső-ázsiai és távol-keleti néphit démonokat, kísérteteket távol-tartó erőt tulajdonít neki, éppen ezért találunk legendákat például arról, hogy a kilencfarkú róka demont¹ hogyan leplezték le egy tükör segítségével.

A Kr. u. 1. századtól kezdve a bronztárgy hátsó oldalán többek közt szimbolikus jelentésű istenségábrázolásokat, az adott kultúra hitvilágának szellem-lényeit, háztípusokat, szöveget, konkrét mintákat láthatunk, mindezt gondosan kivésve a felületen. Előlapját a végletekig polírozták, hogy tulajdonosa egyfajta mágikus, homályos tükörképet láthasson meg benne, amelyet halála után is őrizni fog a kultikus tárgy. A csiszolt fedőlap tehát nemcsak az ártó démonokat hivatott megmutatni, hanem magát a tulajdonos arcát is megőrizte az örökkévalóságnak. Ezt a jelentőségét a sírokba temetett bronztükrökkel lehet a legjobban bemutatni.

Japánban – más ázsiai országhoz hasonlóan – a legtöbb bronztükör régészeti leletként került elő sírokból, templomok kincstárából (pl. Shōsōin). A sziget-országban a tükörkészítés hagyománya ugyanúgy megvolt az ókor korai századaiban, mint Kínában. Már a Yayoi-korszakban megkezdődött a bronztükrök öntése, ám ezek kezdetben nem tartalmaztak kínai eredetű motívumokat, inkább

¹ Kor.: 구미 호 gumiho, kín: 狐狸精 húlijīng.

A gumiho legendája kínai gyökerekre vezethető vissza, Koreában kiemelkedően ismertté vált.

egyszerűbb díszítőmotívummal és karcolt mintával díszítették őket, ahogy azt a sintó „elvárta”. Fontos kiemelni, hogy a szigetország ősi vallása mágikus erőt tulajdonít a bronztükröknek. Az istenségeket ábrázoló változataikat pedig különösen nagy becsben tartották. Hogy mi ennek az oka? A sintó rokonságban áll Ázsia és a csendes-óceániai szigetvilág sámán- és totemisztikus hagyományaival. Középpontjában a kamik (istenek/szellemek) állnak, amelyekből kb. nyolcmilliót ismerünk. Hitvilága az ősi japán mitológiában gyökerezik, nincsenek dogmái, nincs alapítója, sem írott kinyilatkoztatása. Az Kr. u. 3. századra már minden nemzetségnek (ujinak) megvolt a maga védőistene (ujigamija). A Yamato törzs hatalomra kerülésével Amaterasu napistennő² lett a leghatalmasabb kami a sintó panteonban, a japán császári család is tőle, illetve unokájától származtatja magát. Így került a Három Császári Jelvény (三種の神器) közé a tükör.

Szintén az Kr. u. 3. században vált szokássá szentélyt építeni az ujigami számára, amelynek területén valamilyen, az istenséget jelképező kultikus tárgyat helyeztek el. Ezt a szerepet többek közt a bronztükrök töltötték be. Tehát elmondható, hogy a tükrök a sintóban a kamik és azok erejének manifesztációi voltak, összekötötték a földi világot a kamik világával. Ennek később nagy szerepe lesz a temetkezési hagyományban, dolgozatom további részében ezt fogom bemutatni.

Mikor Kínából kiindulva Koreán keresztül megérkeztek az első kulturális hatások Japánba, rögtön elkezdték ötvözni a már meglévő hitvilágot a kontinentálissal. A kínai istenségeket ábrázoló, először pusztán importált japán tükröket összefoglaló néven Sankakubuchi shinjükyōnak (三角縁神獸鏡), röviden shinjükyōnak (神鏡) nevezzük. Nevét jellegzetes háromszög alakú zsinórmintájáról kapta, amely a külső körcikkekben fut. Ezek a tükrök, ahogy a Nap sugarait felfogták és visszaverték, az egyszerű szemlélő számára pontosan ugyanúgy nézhettek ki, mint maga a vakítóan fényes, kör alakú égitest, amely a japán nép számára nem más, mint Amaterasu napistennő. A Nap fényességével tündöklő, hátlapján különböző isteneket és csillagképeket felvonultató tárgy az egyik legspirituálisabb szimbólummá vált a késő Yayoi-korszak változást hozó korára.

Ekkor jelentek meg a kínai Han-kori³ minták, amelyeket már a japánok készítették el, tömegesen másolva a hátlapok motívumait. Ez azzal magyarázható, hogy már nemcsak egyszerűen a kínai import tükrökre volt igény a japán császári udvarban, hanem arra is, hogy újra maguk a japánok készítsék el ezeket

² Amaterasu nagyszentélye Isében található, a legmagasabb pozíció foglalja el a szentélyek rangsorában. Az épületben a Napistennőt egy bronztükör jelképezi.

³ A Han-dinasztia (Kr. e. 206/202 – Kr. u. 220) Kína történelmében az első hosszú életű császári dinasztia volt.

a tárgyakat. Ezekre jellemző, hogy kezdetben egy az egyben másolták a kínai tükrök kialakítását, motívumait, később kezdtek csak el régi és új, immáron saját motívumokat alkalmazni. A Kofun-korszak⁴ tükreiről már elmondható, hogy a kínai minták mellett a korai időkből származó japán mintákat jelenítették meg újra részben vagy teljes mértékben (pl. vadász- és táncjelenetek, házak).⁵

A jelenleg legrégebbinek titulált, Japánban kiásott kínai bronztükröt Kr. u. 235-re datálják, a rajta megtalált kínai dátumozásnak köszönhetően. A Gishiwajinden, azaz a Wei-dinasztia krónikájának szövege alapján feltételezhetjük, hogy a Himiko⁶ által Kínába küldött követség hozhatta vissza magával Kr. u. 240 környékén Japánba.⁷

Erre a fajtája szerint *szabályozó égtájtükörre* (方格規矩鏡⁸) jellemző, hogy hátlapjának gombrésze körül egy kis négyzetbe zárt rendszer látható, a négyzeten kívüli rész pedig több körszeletre van felosztva, különböző motívumokat felvonultatva. A négyzeten kívüli legnagyobb térbe legtöbb esetben a kínai Négy Égtájőr kerül, így ezeket a tükröket a *Négy Égtájőr szabályozó tükrének* (方格規矩四神鏡⁹) nevezhetjük. A védelmezők rendeltetését a tükrök legkülső körszétébe karcolt szöveg örökíti meg.

Vizsgáljuk meg, hogy a Négy Égtájőr motívuma miért is jelenik meg e kultikus tárgyakon. A négy világtájt az őrző szellemként népi kultusza az ókori kínai totemisztikus hagyományokra vezethető vissza,¹⁰ később a taoizmus, a kozmológia, az asztrológia, majd a buddhizmus terjedésével kiegészült, és meglehetősen nagy szimbólumrendszerrel nőtte ki magát. A négy mitikus állatalak a következők:

1. Vörös Madár (朱雀) – A déli égtáj őrzője.
2. Azúrkek Sárkány (青龍) – A keleti égtáj őrzője.
3. Fehér Tigris (白虎) – A nyugati égtáj őrzője.
4. Fekete Harcos ~ teknős egy kígyóval a hátára tekeredve (玄武) – Az északi égtáj őrzője.¹¹

⁴ Kb. Kr. u. 3–7. sz.

⁵ Iro Nobuo, *Japán művészet*, Budapest, Corvina, 1980, 24–27.

⁶ Yamataikoku első legendás királynője, sámánője.

⁷ <http://www2.u-netsurf.ne.jp/~kojin/wajinden.html> (2011).

⁸ Japán: Hōkaku kiku kyō. A magyar szakirodalomban még nem létezik erre a kategóriára külön terminus, az „égtájtükör” kifejezés a szerző fordítása.

⁹ Japán: Hōkaku kiku shijinkyō.

¹⁰ L. Sz. VASZILIJEV, *Kultuszok, vallások, és hagyományok Kínában*, Budapest, 332–338.

¹¹ LÁZÁR Marianna, *Az ókori koreai és japán sírfreskók elemzése és szimbólumrendszerük kutatása az Kr. u. 3–7. századi ázsiai kulturális kapcsolatok tükrében = „Közel, s Távolság” Az Eötvös Collegium Orientalisztika Műhely éves konferenciájának előadásából*, szerk. TAKÓ Ferenc, Budapest, Eötvös Collegium, 2011, 105–119.

Bár maga a kultusz sokkal hamarabb alakult ki, a kb. Kr. e. 4. századtól Kr. u. 7. századig számtalan kínai, koreai és japán halomsír sírkamrája büszkélkedhetett olyan freskókkal, amelyek az égtájöröket ábrázolták. Ezek ugyanazok a sírok, ahol a tárgyalt bronztükröket is megtalálták. A kínai kultusznak a környező kultúrákba való átkerülése és legfőképpen fennmaradása igen jelentős bizonyíték az ázsiai kontinens és Korea, valamint Japán gazdag interkulturális kapcsolataira az ókor századaiban.

Vizsgáljuk meg a korábban említett, Kr. u. 235-re datált kínai tükörbe vésett szöveget, amelynek olvasatát Kitamura Takeshi¹² munkájának segítségével hártározam meg. A következőkben az eredeti szöveget, annak japán olvasatát, és saját magyar fordításomat adom meg.

A bevésett szöveg:

新有善銅出丹陽、
和以銀錫清且明、
左龍右虎掌四彭、
朱雀玄武順陰陽、
八子九孫治中央、
刻婁博局去不羊、
家常大富宜君王。¹³

A kundoku olvasat:

新に善銅有りて、丹陽より出づる。和するに銀錫を以てせば清にして且つ明なり。左龍・右虎四彭を掌り、朱雀・玄武陰陽に順へば、八子九孫中央を治めん。博局を刻婁して不祥を去れば、家常に大いに富み、宜しく君王たるべし。

Fordítása a következőképpen adható meg:

A Xin-dinasztia¹⁴ idejében Danyangban¹⁵ rezet termeltek ki. Mivel ezt ezüsttel és bádoggal ötvözték, felülete tiszta és világos lett.¹⁶ Mivel baloldalon a Sárkány, jobboldalon a Tigris őrzi a négy égtájt; és Suzaku és Genbu követi a „jin-jang sorrendjét”, sok utódunk fogja talán uralni majd a császári fővárost. Mivel belevéstük a „liù bó”¹⁷ ábráit, távol tartja

¹² KITAMURA Takehsi, *Takamatsuzuka to Kitora kofun no nazo*, Tokió, Kodansha, 2008, 142–143.

¹³ KITAMURA Takesi, *Takamatsuzuka to Kitora kofun no nazo*, Tokió, Kodansha, 2008, 107.

¹⁴ Kín.: Xin. Han Wudi uralkodásának vége felé, s különösen utódjai alatt a parasztok terhei növekedtek, fokozódott a földkoncentráció, és ez az uralkodóház meggyengüléséhez vezetett. Wang Mang, az egyik császárné unokaöccse Kr. u. 9-ben palotaforradalmat hajtott végre, és Hszin néven saját dinasztiát alapított (Kr. u. 8-23-ig).

¹⁵ Kín.: Danyang. Híres rézlelőhely volt a Han-dinasztia idején.

¹⁶ Itt valószínűleg az emberi arc tiszta visszatükröződésére utalnak.

¹⁷ Ősi kínai táblás játék, jelenlegi formájában liù bó névvel illetik (六博). A tábla felületén lévő négyzetes vonalak alapján alakították ki a tükrön látható négyzetes vonalakat is. Ezzel feltehetőleg

a szerencsétlenséget. Ezzel a család örök gazdagsággal lesz megáldva, és a magas pozíciókat is el fogják nyerni, ahogy az egy uralkodóhoz illik.

Ahhoz, hogy értelmezzük ezt a forrást, meg kell vizsgálni az egész tükör szimbólumrendszerét. Feltételezhető, hogy a tükör középső gombrésze a világ-mindenség középpontját, Kínát, azon belül is a fővárost, még inkább átvitt értelemben a központot, a családot szimbolizálja. Körülötte található a Négy Égtájőr, akik nem más hivatottak tenni, mint védelmezni az általuk közre fogott teret, tehát az országot, a családot, az egyén evilági és túlvilági életét. További szeletekben szerepel a 28 ókori kínai Holdház, amelyek tulajdonképpen csillagképek. Ezek általában a bronztükröket rejtő sírkamra mennyezetére is fel voltak festve.¹⁸ Szintén megtalálhatjuk a körcikkekben a kínai asztrológia 12 állatövi jegyét is. Ezek az égi szimbólumok együttesen a Mennyet, az égi birodalmat jelképezhetik. Tehát egy komplett univerzumképet (Ég és Föld) vetít elénk a tükör, amely körül a fenn megadott, látszólag véget nem érő szöveg fut.

Ennek tudatában két sort érdemes kiemelni:

1, 左龍右虎掌四彭

Mivel bal oldalról a Sárkány, jobb oldalról a Tigris őrzi a négy égtájt... .

2, 朱雀玄武順陰陽

Suzaku és Genbu követi az „inyō”¹⁹ sorrendjét...

A bevésés szerint az Azúrkék Sárkány és a Fehér Tigris egyfajta védőszellemként szerepel: a két oldalsó irányból vigyázza az élő mindennapjait vagy az elhunyt örök álmát. Ezzel szemben a déli és az északi égtájőrt, a Vörös Madarat és a Fekete Harcost a szöveg a kozmikus dualitásnak rendeli alá, ők azért felelősek, hogy az univerzum kettőssége zavartalanul létezhesen egymás mellett. Érdemes továbbgondolni a dualitás kérdését az égtájőrök szempontjából. A japán *inkit* (陰氣), azaz melankóliát magában hordozó Fekete Harcos a lába alatti földről közvetíti ezt az érzetet, míg a Vörös Madár a vidámságot, temperamentumos életvitelt, energiát, japánul *yōkit* (陽氣) reprezentálja, miközben felrepül az égbe. A két állat tartja egyensúlyban a két végletes érzelmet és a tér két vertikális végpontját, az Eget és a Földet. Ezáltal biztosítja a tükör tulajdonosának a lelki harmóniát. A Fehér Tigris és az Azúrkék Sárkány esetében ugyanez a kettősség

---

azt akarták mágikusan előrevetíteni, hogy ahogy a játéokban is védekezni lehet a vonalakon belüli területen, úgy a tükör is védelmet nyújt majd az égtájőrök és a védelmi vonalak segítségével az ártó szellemek és démonok ellen.

¹⁸ Japánban ilyen a Takamatsuzuka-sír és a Kitora-sír. Koreában a Gangseo Nagy- és Közép-sír.

¹⁹ Jap.: 陰陽 A jin és jang kettős koncepciója leírja azokat az ősidőktől fennálló, egymással szemben álló, de mégis egymást kiegészítő kozmikus erőket, amelyek megtalálhatók a világegyetem összes jelenségében.

jelenik meg, ők a két horizontális irányból próbálják a teret kiegyensúlyozni, ezáltal utat mutatva a világban.

Összegzőképpen elmondhatjuk, hogy az ókori kínai és japán bronztükrökön megjelenő Négy Égtájőr mitikus alakja több funkcióval is bír mint szimbólum: egyrészt egy kiegyensúlyozott, gazdag életet jelképezett tulajdonosának, távol tartva tőle a rossz, ártó szellemeket; másodsorban a már túlvilágra távozott lélekért felelős. Utat kell mutatnia ahhoz, hogy a lélek a túlvilágon is megtalálja az örök harmóniát, abban az apró univerzumban, amelyet a sírkamra maga hivatott jelképezni. Mindezen kínai eredetű szimbólumrendszerek mellett Japánban olyan új jelentőséget is kaptak ezek a tükrök, amely csak a szigetországra volt jellemző. A már meglévő ősi sintó hitvilág, a Napistennő kultusza hamar befogadta a külföldi tanokat, amelyek nemhogy meg nem semmisítették, hanem éppen erősebbé tették annak alapjait, létrehozva egy máshol nem tapasztalható, egészen különleges spirituális ötvözetet. Így történhetett meg, hogy a Yayoi-korszak importált kínai tükrei után a halomsírok korszakának immáron japán tükrei megőrizték a Négy Égtájőr szimbolikáját.

Felhasznált irodalom

- BARNES, Gina L.: *Protohistoric Yamato: Archaeology of the First Japanese State*, University of Michigan, 1988.
- HOCHUN, Chon: *Kitora kofun to sono jidai – Chōsen kara mita kodai Nihon*, Tokió, Miraisha, 2001.
- OTSUKA Hatsushige: „Higashi Ajia no Soushoku kofun wo katadoru” = *Kikan Kōkogaku Bessatsu 13.*, Tokió, Yuzankaku, 2004.
- HOPPÁL Mihály – JANKOVICS Marcell – NAGY András – SZEMADÁM György: *Jelképtár*, Budapest, Helikon, 1990.
- Nara Bunkazai Kenkyūsho: „Kagami wo tsukuru – Kaijūbudōkyō wo chūshin to shite” = *Asuka Shiryōkan Zuroku 34.*, Nara, Nara Bunkazai Kenkyūsho, 1999.
- MACKENZIE, Donald A.: *Myths of China and Japan*, New York Date, Gramercy Books, 1994.
- LÁZÁR Marianna: „Az ókori koreai és japán sírfreskók elemzése és szimbólumrendszerük kutatása az i. sz. 3–7. századi ázsiai kulturális kapcsolatok tükrében” = „Közel, s Távolság” *Az Eötvös Collegium Orientalisztika Műhely éves konferenciájának előadásából*, szerk. Takó Ferenc, Budapest, Eötvös Collegium, 2011.
- OKUNO Masao: *Yamataikoku no kagami – Sankakubuchi shinjūkyō no nazo wo toku*, Tokió, Shinjinbutsu Jūraisha, 1982.
- ITO Nobuo: *Japán művészet*, Budapest, Corvina, 1980.
- TOKAREV, Sz. A.: *Mitológiai Enciklopédia II.*, Budapest, Gondolat, 1988.
- KITAMURA Takeshi: *Takamacuzuka to Kitara kofun no nazo*, Tokió, Kodansha, 2008.
- VASZILIJEV, L. Sz.: *Kultuszok, vallások, és hagyományok Kínában*, Budapest, Gondolat, 1977.
- WALTERS, Derek: *Chinese Mythology: An Encyclopaedia of Myth and Legend*, London, Harper Collins, 1992.
- www2.u-netsurf.ne.jp/~kojin/wajinden.html (2011).
- we.magma.jp/~ark/sinkyuu_utyyuu/honkan (2011).
- www.t-net.ne.jp/~keally/index.htm (2006).
- www.kyohaku.go.jp (2011).
- www.tnm.jp (2011).

Képek

1. kép Szabályozó égtájtükör a Négy Égtájörrel 鋸齒文縁方格規矩四神鏡
(Goyari sírból, 3. sz., Észak-Korea, Phenjan [Pyongyang]; The Oriental Library
梅原考古資料 画像, http://61.197.194.9/umehara2008/ume_query.html)

2. kép Kínai szabályozó égtájtükör a Négy Égtájörrel 方格規矩四神鏡
(Kína, Han-dinasztia, 3. sz.; Soongsil University, <http://www.ssu.ac.kr>)

3. kép Japán szabályozó égtájűkőr a Négy Égtájőrrel és más szellemlényekkel 方格規矩四神鏡 (Shiga prefektúra, késő Yayoi-korszak; Kiotói Nemzeti Múzeum, www.kyohaku.go.jp)

4. kép Kínai szabályozó égtájűkőr a Négy Égtájőrrel (Kína, Han-dinasztia; Bostoni Nemzeti Múzeum, Asuka Shiryoukan Zuroku 34.)

Tartalomjegyzék

„KÖZEL”

HEVESI KRISZTINA: Mereruka vezír masztabájának mozgásábrázolásai. A 13-as kamra reliefjei.....	9
TAKÁCS DÁNIEL: III. Mereszanh sírja és környezete.....	27
KÖVI FRANCISKA: Kopt kolostori művészet: a Vörös és a Fehér kolostor.....	47
SUSÁNSZKI JUDIT: Pokoli történetek. Bibliai útikalauz a síron túl.....	59
GYÖNGYÖSI CSILLA: Az egyistenhit megvallásáról (tawhīd) szóló hadísz- gyűjtemény ismertetése Buḥāri <i>Ṣaḥīḥ al-Buḥāri</i> című művéből.....	69
SZÁLKAI KINGA: Politikai iszlám: Alternatíva Közép-Ázsia számára?.....	79
BAGYINKA KRISZTINA: Törökország új önmeghatározása. Az új török külpolitika.....	89

„TÁVOL”

NYESTE ZSOLT: A kauzalitás szerepe a <i>Gendzsi monogatariban</i>	101
SZÁJLI KRISZTINA: Edogawa Ranpo és a japán detektívregény.....	119
SÁGI ATTILA: A nyelvi sztenderdizációs folyamatokat elősegítő és gátló tényezők Japánban a XX. században.....	131
SÁNDOR ANGELIKA: Amit az udvariasságelmélet nem tud.....	143
FÜREDI CSILLA: Személyes névmások, személyre utaló szavak a japán genolektusokban.....	151
LÁZÁR MARIANNA: Az ókori kínai és japán bronztükrökön megjelenő Négy Égtájór kultusza.....	161
VÖRÖS ERIKA: Hegy a világban, világ a hegyben. A szakrális világ földi megnyilvánulása a japán eszmerendszerben.....	171
DEÁK BORBÁLA ZSUZSANNA: A nevári buddhizmus sajátos arca.....	187
DÓBER ÁGNES: Felhők és vérpoklok. A nőkről alkotott kép a vallásban a premodern Japánban.....	195
SINKA ZSÓFIA: Távoli Szépségek. Kisaengek.....	205
KÁPOLNÁS OLIVÉR: Dzsingisz kán visszatérése.....	217

„KAPCSOLATOK”

HARTYÁNDI MÁTYÁS: Az emberi test a korai kínai bölcseletben.....	225
BARTÓK ANDRÁS: Fortélyok és táblajátékok. A kelet-ázsiai és a nyugati stratégiai kultúra.....	233
ILKÓ KRISZTINA: Eskandély Máté. Egy középkori magyarországi remete Kínában?	243
TAKÓ FERENC: Érvek, technikák, autoritások. Matteo Ricci <i>Tianzhu</i> <i>shiyijének</i> érvelési módszeréről.....	255
HANÁK JÁNOS: Christovão Ferreira két arca	271
CSONTOS SÁRA: A magyar ősköltészet keleti kapcsolatai.....	281
KONTSEK ANDRÁS: A jogaszövegek magyar nyelvű interpretációi.....	289
DOMA PETRA: Japán Shakespeare?	299
DÉNES MIRJAM: Japonizáló díszletek, jelmezek és a tradicionális japán művészet kapcsolatai. Tervezők, források, látásmódok	305
SEBESTYÉN DÓRA: Japán békeszerződés, 1951.....	327
MUSZKA KATALIN: <i>Koryo Saram</i> : A Közép-Ázsiába deportált koreaiak története	337
CSENDOM ANDREA: A Japánban élő koreai kisebbség, <i>a zainichi</i> „probléma”. Félreértések a koreai betelepülések kapcsán és napjaink generációs problémái.....	347